



صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

بررسی رخداد‌های ایران پس از انقلاب اسلامی (۱۹)

سال نوزدهم انقلاب - ۱۳۷۶



فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر در دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

- نیوزروم (بخش پژوهش‌های خبری)

- فایل شیرینگ پژوهش خبری

- تلفن تماس برای هماهنگی: ۳۱۵۰ (دفتر) - ۲۷۲۳ (انفورماتیک)

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۰۸/۳۰

پژوهشگر: رضانی پور

گروه: سیاسی

شماره مدرک: RP.۲۵۵۵۵

| | | | |
|----|-------|---|---|
| ۲ | | مقدمه | □ |
| ۱ | | اهم رخدادهای سال نوزدهم انقلاب - ۱۳۷۶ | □ |
| ۴ | | برگزاری انتخابات هفتمین دوره ریاست جمهوری | ■ |
| ۴ | | ماجرای دادگاه میکونوس | ■ |
| ۶ | | برگزاری هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی در تهران | ■ |
| ۷ | | ماجرای خفاش شب | ■ |
| ۷ | | وقوع زلزله در جنوب خراسان | ■ |
| ۷ | | ازدواج دانشجویی | ■ |
| ۸ | | استان شدن قزوین و گلستان | ■ |
| ۸ | | صعود تاریخی تیم ملی فوتبال ایران به جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه | ■ |
| ۹ | | افتتاح شبکه جهانی جام جم و سحر | ■ |
| ۹ | | اولین دوره شوراهای دانش آموزی | ■ |
| ۱۰ | | راه اندازی کاروان راهیان نور | ■ |
| ۱۰ | | حادثه سقوط اتوبوس حامل دانشجویان نخبه دانشگاه صنعتی شریف | ■ |
| ۱۱ | | افتتاح خط لوله گاز ترکمنستان به ایران | ■ |
| ۱۱ | | بهره برداری از پالایشگاه نفت بندرعباس | ■ |
| ۱۲ | | کشف میدان نفتی آزادگان | ■ |
| ۱۳ | | انعقاد قرارداد پالایشگاه فاز یک پارس جنوبی | ■ |
| ۱۳ | | جمع بندی | □ |

بهمن امسال، انقلاب اسلامی ایران چهل ساله می‌شود. این انقلاب در چهار دهه گذشته با مسائل و حوادث گوناگونی مواجه بوده و در عین حال دستاوردهای بسیاری داشته است. برای فهم قدرت و عظمت انقلاب، شناخت زمینه‌های شکل‌گیری و ویژگی‌های منحصر به فرد آن و وقایعی که از سر گذرانده ضروری است. بر این اساس بنا داریم در چهل شماره، تاریخ ۴۰ ساله انقلاب را بررسی کنیم. این شماره به تحولات و مسائل سال نوزدهم انقلاب اختصاص دارد. برگزاری انتخابات هفتمین دوره ریاست جمهوری، ماجرای دادگاه میکونوس، برگزاری هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی در تهران، ماجرای خفاش شب، وقوع زلزله در جنوب خراسان، ازدواج دانشجویی، صعود تاریخی تیم ملی فوتبال ایران به جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه، استان شدن قزوین و گلستان، افتتاح شبکه جهانی جام جم و سحر، اولین دوره شوراهای دانش آموزی، راه اندازی کاروان راهیان نور، حادثه سقوط اتوبوس حامل دانشجویان نخبه دانشگاه صنعتی شریف، افتتاح خط لوله گاز ترکمنستان به ایران، بهره‌برداری از پالایشگاه نفت بندرعباس، کشف میدان نفتی آزادگان، انعقاد قرارداد پالایشگاه فاز یک پارس جنوبی، و افتتاح چند صد پروژه و طرح عمرانی از مهم‌ترین رخداد‌های سال ۱۳۷۶ بود.



■ برگزاری انتخابات هفتمین دوره ریاست جمهوری

انتخابات هفتمین دوره ریاست جمهوری دوم خرداد ۱۳۷۶ برگزار شد. در این دوره ۳۶ میلیون ۴۶۶ هزار و ۴۸۷ نفر واجد شرایط شرکت در انتخابات بودند که از این تعداد ۲۹ میلیون ۱۴۵ هزار و ۷۴۵ نفر شرکت کردند که معادل ۷۹,۹۲ درصد بود. در این انتخابات ۲۳۸ نفر داوطلب شدند که از این تعداد چهار نفر توسط شورای نگهبان تأیید شدند. سید محمد خاتمی با ۲۰ میلیون و ۱۳۸ هزار و ۷۸۴ رأی (۶۹ درصد) منتخب مردم برای ریاست جمهوری هفتم انتخاب شد. علی اکبر ناطق نوری با ۷ میلیون و ۲۴۸ هزار و ۳۱۷ رأی، سید رضا زواره ای با ۷۷۲ هزار و ۷۰۷ رأی، محمد محمدی ری شهری با ۷۴۴ هزار و ۲۰۵ رأی، دیگر آرا را کسب کردند.^۱

حکم تنفیذ سید محمد خاتمی در ۱۲/۵/۷۶ از سوی مقام معظم رهبری صادر و او پنجمین رئیس‌جمهور ایران معرفی شد. پس از تنفیذ نیز، مراسم تحلیف در ۱۳ مرداد ۱۳۷۶ در مجلس شورای اسلامی با حضور نمایندگان و مقامات کشوری و لشکری برگزار شد.

در این دوره از انتخابات شعارها و محورهای فکری جدیدی که سید محمد خاتمی مطرح کرد و وعده‌هایی که در مورد تغییر فضای سیاسی و فرهنگی موجود داد، بخش مهمی از رای دهندگان را به سوی این شعارهای جدید جذب کرد. این در حالی بود که رقیب ایشان (حجت الاسلام ناطق نوری) وعده حفظ وضع موجود دوره هاشمی با برخی تغییرات را می‌داد. در این دوره از انتخابات برخلاف تبلیغ‌های ناروایی که معاندان نظام و رسانه‌های غربی پیش از برگزاری انتخابات داشتند، (و آن اینکه می‌گفتند رأی‌گیری یک انتصاب ثانویته از بالاست) مردم با مشارکت بالای خود خط بطلانی بر این انگاره نادرست کشیدند.

■ ماجرای دادگاه میکونوس

بیست و یکم فروردین ۱۳۷۶ (۱۰ آوریل ۱۹۹۷) دستگاه قضایی آلمان رای نهایی خود را درباره ماجرای تیراندازی در رستوران میکونوس در سال ۱۹۹۲ صادر کرد. حدود ساعت ۱۱ شب ۲۶ شهریور ۱۳۷۱ (۱۷ سپتامبر ۱۹۹۲) عملیاتی تروریستی در رستوران میکونوس واقع در خیابان راگراستراسه در منطقه ویلمرسدورف برلین، با جوسازی غرب به بحرانی علیه ایران بدل شد. در این عملیات، مهاجمان مسلح، جلسه اعضای حزب منحل دموکرات کردستان را در این رستوران بر هم زدند و ۴ تن از جمله دبیر کل این حزب را ترور کردند.

آنچه در این ماجرا مهم به نظر می‌رسید این بود که سه تن از مقتولان رستوران میکونوس با اسامی جعلی وارد آلمان شده بودند و دولت آلمان نیز کاملاً از این موضوع مطلع بود. نکته دیگر اینکه از ۲۰ نفر دعوت شده به این جلسه تنها ۶ تن به رستوران مذکور رفتند و از آن شش نفر هم دو نفر در جریان تیراندازی حتی کوچک‌ترین جراحتی برنداشتند. اینها نکاتی بود که در دادگاه کاملاً مسکوت ماند.^۲ صادق شرفکندی دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران، همایون اردلان نماینده حزب دمکرات کردستان ایران در آلمان، فتاح عبدلی نماینده حزب دمکرات کردستان ایران در اروپا، نوری دهکردی کارمند صلیب سرخ و فعال در امور پناهندگان ایرانی مقیم آلمان، چهار نفری بودند که در این ماجرا به قتل رسیدند.

^۱ پایگاه اطلاع رسانی انتخابات

^۲ مرکز اسناد انقلاب اسلامی به نقل از کتاب چهل تدبیر، تهران: پرستا، ص ۱۶۳

در ۲۷ می ۱۹۹۳ برابر با ۶ خرداد ۱۳۷۲، الکساندر فن اشتایل، دادستان کل آلمان، درباره ماجرای میکونوس علیه ایران اقامه دعوی کرد. این ادعای نامه که در روزنامه "زوددیچه سایتونگ" چاپ شد، فاقد دقت‌های حقوقی لازم بود و تلاشی عامدانه برای متهم کردن ایران محسوب می‌شد.^۱ دادگاه میکونوس در ۲۷ اکتبر همان سال تشکیل شد و حدود چهار سال طول کشید.

دادگاه میکونوس کاملاً سیاسی برگزار شد و فاقد هرگونه مدرک معتبر بود. روند سیاسی این دادگاه زمانی به اوج خود رسید که دادگاه برخی افراد را به عنوان شاهد دعوت کرد تا بر ضد ایران شهادت دهند. یکی از این شهود ابوالحسن بنی‌صدر، رئیس‌جمهور معزول و فراری بود که در تابستان ۱۳۶۰ به همراه سرکرده سازمان منافقین از ایران گریخته بود و دیگری منوچهر گنجی، آخرین وزیر آموزش و پرورش رژیم پهلوی بود که در جهت براندازی جمهوری اسلامی، سازمانی تحت عنوان "درفش کاویانی" ایجاد کرده بود.^۲

در ضمیمه رای دادگاه، دولت ایران به طور ضمنی متهم به مشارکت در ماجرای میکونوس شده بود. این در حالی بود که هیچ سند و مدرکی در این رابطه در دست نبود و دادگاه نیز به هیچ سندی در این باره استناد نکرده و فقط ادعاهایی را طرح کرده بود.^۳ کاملاً مشخص بود که یکی از اهداف دادگاه، انزوای ایران بود. دادگاهی که کاملاً از آمریکا بازی خورده بود. این درحالی بود که حدوداً یک سال قبل از صدور حکم دادگاه میکونوس، روزنامه "فرانکفورتر آگمانیه" با انتشار مطلبی، از تلاش آمریکا در جهت انزوای ایران پرده برداشته بود. لذا این حرکت در اصل به منظور منزوی کردن ایران و با این دورنما که جمهوری اسلامی دچار چالش خواهد شد، صورت گرفت.

به هر صورت، متعاقب صدور رای دادگاه میکونوس، مقامات ایرانی قویاً اتهامات نادرست و موهوم دستگاه قضایی آلمان را رد کردند. هاشمی رفسنجانی رئیس‌جمهور وقت ایران در یک مصاحبه با مجله اشپیگل ادعاهای طرح شده در دادگاه برلین را بی‌اساس خواند و تأکید کرد: «ما با هر نوع تروریسم مخالفیم».

به دنبال رای دادگاه آلمان، در شهرهای مختلف ایران موجی از تظاهرات در اعتراض به اقدامات کشورهای اروپایی و آمریکا رخ داد که در آنها مردم، اقدامات رژیم اسرائیل، آمریکا و دستگاه قضایی آلمان را محکوم کردند. در تهران تظاهرات بزرگی در مقابل سفارت آلمان برگزار شد.

در تداوم جوسازی‌ها در دادگاه میکونوس علیه ایران و به منظور زیر فشار قرار دادن جمهوری اسلامی، بهار سال ۱۳۷۶، ۱۳ کشور اروپایی در تبعیت از آلمان، سفرای خود را از ایران خارج کردند.^۴ بر این اساس ارتباط ایران با کشورهای اروپایی به مدت چند ماه به طور کامل قطع شد.^۵

اما این حرکت و توطئه اروپایی‌ها و غربی‌ها به رهبری آمریکا با موضع‌گیری قاطعانه رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با شکست مواجه شد. رهبر معظم انقلاب در واکنش به این قضیه، ۱۰ اردیبهشت ۱۳۷۶، فرمودند: «در مرحله

۱. نادری محمود، حزب دموکرات کردستان، تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ص ۵۶۶.

۲. نادری محمود، حزب دموکرات کردستان، ص ۵۶۸ و ۵۶۹.

۳. بررسی روابط ایران و آلمان، تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک، ص ۲۱۰.

۴. سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در دوران سازندگی، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ص ۲۲۷.

۵. خاطرات حجت‌الاسلام ناطق نوری، ج دوم، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ص ۱۷۹.

اول، سفیر آلمان را فعلا تا مدتی نباید راه بدهند که به ایران بیاید. بقیه هم که می‌خواهند به عنوان یک حرکت به اصطلاح آشتی جویانه برگردند، مانعی ندارد. خودشان رفته‌اند، خودشان هم برمی‌گردند. دیدند که رفتنشان هیچ اهمیتی ندارد...»^۱

پس از این سخنرانی قاطع رهبر انقلاب، کشورهای غربی متوجه شکست خود شدند و به این ناکامی اعتراف کردند. چندی بعد در ۲۳ آبان ۱۳۷۶ سفیران کشورهای اتحادیه اروپا که در پی بحران میکونوس از ایران خارج شده بودند، به تهران بازگشتند. در نهایت سفیر آلمان نیز، بعد از تمام سفرها با فضاقت تمام به ایران بازگشت.

■ برگزاری هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی در تهران

هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی ۱۸ تا ۲۰ آذر ۱۳۷۶ برابر با ۹ تا ۱۱ دسامبر ۱۹۹۷ با شرکت قریب به اتفاق سران کشورهای اسلامی و مقامات عالی رتبه پنجاه و پنج کشور اسلامی در تهران برگزار شد. این اجلاس با سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب شروع شد. ایشان در سخنرانی خود با تکیه بر سه محور عمده اسلام، امت اسلامی و سازمان کنفرانس اسلامی و با اشاره به وضع موجود ملل مسلمان و کشورهای اسلامی در دنیای امروز و تصویر و دورنمای آن، بر ضرورت شناسایی و شناساندن اسلام، پیشینه و دورنمای امت اسلامی و ظرفیت، قدرت و وظایف سازمان کنفرانس اسلامی تاکید کردند. رهبر معظم انقلاب همچنین پیشنهاد تشکیل بازار مشترک اسلامی، تشکیل پارلمان مشترک اسلامی، تشکیل دیوان داوری اسلامی و تلاش برای عضویت دائم دنیای اسلام در شورای امنیت سازمان ملل را تا زمانی که حق و تو به قوت خود باقی است، به سران کشورهای اسلامی ارائه کردند. هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی در حالی در تهران برگزار شد که جهان اسلام با مشکلات عدیده‌ای از قبیل فرایند به اصطلاح صلح خاورمیانه و حمایت بی چون و چرای آمریکا از رژیم صهیونیستی، ادامه برادرکشی و جنگ در افغانستان و نیز بحران جامو و کشمیر، بوسنی و هرزه گوین و ... روبه رو بود. در پایان اجلاس سه روزه کنفرانس اسلامی در بیستم آذر ۱۳۷۶، اعضای سازمان متعهد شدند که با تروریسم مقابله کنند و برای بازپس‌گیری قدس و مسجدالاقصی و حق ملی مردم فلسطین و بازگشتن به سرزمینشان و ایجاد کشور مستقل فلسطین با حاکمیت قدس شریف به عنوان پایتخت، تلاش کنند. از دیگر نتایج این اجلاس می‌توان به اتحاد رهبران جهان اسلام علیه رژیم صهیونیستی و محکوم کردن جنایات آنان اشاره کرد. اجلاس تهران از موفق‌ترین نشست سران کشورهای اسلامی بود که بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های کشورهای غربی و آمریکا داشت. در این اجلاس، جمهوری اسلامی ایران، ریاست کنفرانس اسلامی را تا سه سال بر عهده گرفت.^۲

سازمان همکاری اسلامی (OIC) یا همان سازمان کنفرانس اسلامی، دومین سازمان بین‌دولتی پس از سازمان ملل متحد است که ۵۷ کشور عضو آن هستند. نام این سازمان از زمان تأسیس در سال ۱۹۶۹ تا سال ۲۰۱۱ سازمان کنفرانس اسلامی بود سپس به سازمان همکاری اسلامی تغییر یافت.

اجلاس وزیران خارجه سازمان همکاری اسلامی هر سال و اجلاس سران، هر سه سال یک بار، برگزار می‌شود. کشورهایی که این کنفرانس را برگزار می‌کنند به مدت سه سال (تا زمان برگزاری اجلاس بعدی) ریاست آن را بر عهده می‌گیرند.

۱. روزنامه کیهان، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۷۶، ص ۱۴.

۲. سایت تاریخ ایرانی، ۱۸ آذر، تبیان، ۱۳۹۶/۱۰/۰۵.

سازمان کنفرانس اسلامی از زمان تشکیل خود در سال ۱۹۶۹ تاکنون ۱۳ اجلاس سران و چند نشست فوق العاده برگزار کرده است.^۱

■ ماجرای خفاش شب

۲۲ مرداد ۱۳۷۶ غلامرضا خوشرو کوران کردیه مشهور به «خفاش شب» پس از تحمل ۲۱۴ ضربه شلاق اعدام شد. او با نام‌های مستعار «عبدا... عبدالرحمن» یا «مراد نادری» و ستار هم معروف بود. از فروردین ۱۳۷۶، با کشف نخستین مقتول در نزدیکی دهکده المپیک، تا مرداد همان سال که قاتل به روی چوبه دار رفت، یک ماجرا و یک نام مردم تهران را به هراس انداخته بود: «خفاش شب» و ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای پایتخت. خفاش شب در جریان قتل‌های زنجیره‌ای خود، ۹ زن را به قتل رساند. اگر بعضی از طعمه‌های او به هر ترتیبی نمی‌توانستند از چنگ او بگریزند این آمار مطمئناً بیشتر از این عدد می‌شد.

پرونده «غلامرضا خوشرو»، یکی از مهم‌ترین پرونده‌های جنایی تاریخ پلیس ایران است. در میان پرونده‌هایی مثل «اصغر قاتل» و «سعید حنایی» و حتی «قتل کودکان در پاکدشت» این پرونده شاید بتواند عنوان «مشهورترین» را به دست بیاورد، چون علاوه بر پوشش خبری گسترده روزنامه‌ها، صداوسیما هم در پوشش اخبار و دادگاه‌های خوشرو مشارکت داشت و از محدود پرونده‌های جنایی محسوب می‌شود که در مورد آن رمان هم نوشته شد (رمان خفاش شب، نوشته سیامک گلشیری - انتشارات مروارید) و ماه‌ها صفحه‌های حوادث روزنامه‌ها را درگیر کرد. ۹ بار قصاص و ۲۱۴ ضربه شلاق حکمی بود که در نهایت اعلام شد.^۲

■ وقوع زلزله در جنوب خراسان

۲۰ اردیبهشت ۱۳۷۶ زمین لرزه مهیبی منطقه بیرجند - قائن در جنوب خراسان را لرزاند. مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران بزرگی این زمین‌لرزه را ۷/۱ ریشتر اعلام کرد که مرکز آن در روستای اردکول در ۲۷۰ کیلومتری جنوب مشهد بود. این زمین‌لرزه در منطقه‌ای به وسعت ۵۰۰،۰۰۰ کیلومتر مربع از جمله در شهرهای مشهد، کرمان، و یزد احساس شد.

بر اثر این زمین‌لرزه بخش عمده منطقه بیرجند-قائن ویران شد؛ بیش از ۱۵۰۰ نفر کشته، بیش از ۲۳۰۰ نفر مجروح و ۵۰،۰۰۰ نفر آواره شدند؛ ۱۵۰۰ واحد مسکونی تخریب شد یا آسیب دید. ۲۱۵ پس‌لرزه بر شدت خرابی‌ها افزود و بسیاری از بازماندگان را مجبور به ترک منطقه کرد. میزان تلفات این زمین‌لرزه در افغانستان ۵ نفر اعلام شد.^۳

■ ازدواج دانشجویی

اصطلاح ازدواج دانشجویی را نخستین بار یکی از استادان دانشگاه تهران پیشنهاد کرد و اولین جشن ازدواج در زمستان سال ۱۳۷۶ با کمک نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی و با شرکت ۶۰ زوج از دانشجویان این

۱. خبرگزاری میزان، ۱۳۹۴/۱۱/۰۲.

۲. باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۲/۰۶/۰۷؛ عصرایران، ۱۳۹۳/۰۵/۲۲؛ ایسنا، ۱۳۹۴/۰۵/۲۱.

۳. همشهری آنلاین، ۱۳۹۱/۰۲/۱۶؛ خبرگزاری مهر، ۱۳۹۱/۰۶/۱۲.

دانشگاه برگزار شد. این رویکرد در سال‌های بعد در سایه پیام رهبر معظم انقلاب، حمایت نهادهای مختلف و هدایای بخش‌های مختلف دولتی و تبلیغات رسانه‌ها - به ویژه صدا و سیما- به تدریج با اشتیاق بیشتری رو به رو شد.

ازدواج دانشجویی در سال ۱۳۸۵ شکل رسمی‌تری به خود گرفت و علاوه بر متبرک شدن این مراسم به پیام رهبر انقلاب مسئولان اجرایی کشور هم سعی کردند با همکاری و مساعدت‌های ویژه یک روز به یادماندنی را در زندگی مشترک زوج‌های دانشجوی ثبت کنند. برای تقویت روحیه معنوی و ایجاد فضای مناسب آموزشی و فرهنگی، مراسمی در سالروز ازدواج حضرت علی(ع) و حضرت فاطمه (س) به صورت نمادین با حضور تعدادی از زوج‌های دانشجوی در حرم مطهر امام رضا (ع) برگزار شد.^۱

■ استان شدن قزوین و گلستان

خرداد ۱۳۷۶ مجلس شورای اسلامی به لایحه استان شدن قزوین رای مثبت داد و این شهرستان به عنوان بیست و هفتمین استان کشور رسمیت یافت.

منطقه قزوین تا سال ۱۳۷۳ جزو استان زنجان بود. در این سال دولت وقت لایحه استان شدن قزوین را به مجلس شورای اسلامی دوره چهارم ارائه کرد اما مجلس وقت به استان شدن قزوین رای مثبت نداد، که در پی آن بخشی از مردم این شهرستان با راهپیمایی اعتراض خود را به گوش مسئولان رساندند. چندین روز قزوین ملتهب بود تا اینکه با پادرمیانی برخی مسئولان غائله پایان یافت.

بر همین اساس از سال ۱۳۷۳ قزوین از استان زنجان منتزع و به استان تهران ملحق و در سال ۱۳۷۶ هم از استان تهران جدا شد و همراه تاکستان که از توابع زنجان بود استان تازه‌ای به نام استان قزوین را تشکیل داد. این استان، بر پایه آخرین تقسیمات کشوری، دارای ۶ شهرستان، ۱۹ بخش، ۲۵ شهر، ۴۶ دهستان و ۸۴۲ آبادی دارای سکنه است.^۲

همچنین ۲۰ مهر ۱۳۷۶ تشکیل استان گلستان به مرکزیت گرگان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این استان تا سال ۱۳۷۶ ش بخشی از استان مازندران بود. استان گلستان، ۱۴ شهرستان، ۲۷ بخش، ۳۳ شهر، ۶۰ دهستان و ۱۰۴۹ آبادی دارد.^۳

■ صعود تاریخی تیم ملی فوتبال ایران به جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه

هشتم آذر ۱۳۷۶ برابر با ۲۹ نوامبر ۱۹۹۷ م روز صعود تاریخی تیم ملی فوتبال جمهوری اسلامی ایران به جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه است.

تیم ملی ایران که در آن دوره با بازیکنان جوان ولی سرشناس خود از صعود مستقیم به جام جهانی بازمانده بود در دیدار پلی آف به مصاف استرالیایی رفت که بیشتر بازیکنانش در لیگ های معتبر اروپایی بازی می کردند. بازی رفت در تهران با نتیجه مساوی یک بر یک به پایان رسید و در دیدار برگشت در حالی که استرالیا با ارائه یک بازی کاملاً برتر دو بر صفر

۱. سایت نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، ۱۳۹۲/۱۱/۱۶.

۲. همشهری استانی، ۱۳۹۳/۰۵/۰۵؛ سایت صدای قزوین، ۱۳۹۳/۰۴/۰۲.

۳. سایت استانداری گلستان <http://golestanp.ir/moarefi-ostan/>

از ایران پیش افتاده بود، شاگردان ویرا سرمربی تیم ملی ایران در دقایق پایانی با ارائه یک بازی توفانی، توسط کریم باقری و خداداد عزیزی دو گل زدند و به طرز شگفت آوری استرالیا را در ملیورن به زانو درآوردند و مسافر فرانسه شدند.^۱

■ افتتاح شبکه جهانی جام جم و سحر

شبکه جهانی جام جم ۲۶ آذر ۱۳۷۶ افتتاح شد. جام جم فعالیت‌های خود را به زبان فارسی و با هدف اشاعه فرهنگ اسلامی- ایرانی، حفظ و گسترش ارتباط ایرانیان مقیم خارج از کشور، اطلاع رسانی و پاسخگویی به خواسته‌ها و نیاز بینندگان خود، آغاز کرد.

در ۱۹ بهمن ۱۳۷۸ کانال دو جام جم برای بینندگان مقیم آمریکا و کانادا راه اندازی شد و در ۸ خرداد ۱۳۸۱ کانال سه جام جم، با هدف تولید برنامه برای بینندگان منطقه آسیا و اقیانوسیه آغاز به کار کرد. این شبکه در راستای رسالت خود و با در نظر گرفتن سلايق همه قشرهای جامعه اقدام به تولید و پخش محصولات رسانه ای می‌کند. عناوینی که در برنامه های این شبکه به آن پرداخته می‌شود، دربرگیرنده موضوعات اجتماعی، فرهنگی، ادبی، سیاسی، اقتصادی، برنامه‌های شاد و سرگرم کننده و فیلم و سریال است.

شبکه جهانی جام جم تا ۲۷ دی ۱۳۹۳ برنامه های خود را از ۳ کانال (جام جم ۱ ، جام جم ۲ و جام جم ۳) پخش می‌کرد و لیکن فراخور نیاز بینندگان، از تاریخ یاد شده برنامه های خود را از یک کانال و با عنوان شبکه جهانی جام جم در یک بازه زمانی ۸ ساعته پخش می‌کند و این مدت از برنامه‌ها در دو دوره ۸ ساعته دیگر در طول روز تکرار می‌شود.^۲

شبکه جهانی سحر نیز، نخستین شبکه تلویزیونی برون مرزی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، از ۲۵ آبان ۱۳۷۶ مصادف با ۱۶ نوامبر ۱۹۹۷ میلادی با پخش برنامه در ساعاتی محدود به هفت زبان عربی، آذری، بوسنی، ترکی استانبولی، فرانسه، انگلیسی و اردو، در مجموع با ۱۹ ساعت پخش، کار خود را آغاز کرد و از دی ۱۳۹۳ با سیاست‌گذاری جدید به عنوان شبکه ای رادیو و تلویزیونی، به تدریج فعالیت خود را در قالب ۴ کانال ۲۴ ساعته به زبان‌های کردی، آذری، اردو و بالکان با روزانه ۹۶ ساعت پخش توسعه داد.

کارکنان شبکه سحر از ملیت‌های ایرانی و غیرایرانی اند و معرفی سیمای واقعی و دور از جنجال‌ها و سیاه نمایی‌های غرب در خصوص اسلام و جمهوری اسلامی ایران را هدف خود می‌دانند. این رسانه، بازتاب و تحلیل رویدادها و واقعیت‌های جهان را با نگاهی دیگراندیش و متفاوت با مشی و دیدگاه های قدرت‌های بزرگ و بیرون از چنبره رسانه‌های سلطه جوی غرب دنبال می‌کند و به همین علت در میان بینندگان حقیقت جوی خود در سراسر جهان محبوبیت دارد.^۳

■ اولین دوره شوراهای دانش آموزی

شوراهای دانش آموزی فعالیت خود را از سال ۱۳۷۶ آغاز کرد. اولین دوره آن در دوره متوسطه اول (راهنمایی) آغاز شد و به تدریج در دیگر دوره های تحصیلی نیز گسترش یافت.^۴ شوراهای دانش آموزی تمرینی از دموکراسی است تا دانش

۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، ۱۳/۰۴/۱۳۹۶.

۲. پایگاه اطلاع رسانی سیما <http://iribtv.ir/portal/ViewPage/>

۳. پایگاه اطلاع رسانی شبکه سحر

۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، ۰۳/۰۸/۱۳۹۶.

آموزان برای رأی دادن در آینده آماده شوند. این شوراها پل ارتباطی بین دانش آموزان و مدیر مدرسه هستند. امسال (۱۳۹۷) بیست و یکمین دوره انتخابات شوراهای دانش آموزی برگزار شد.

■ راه اندازی کاروان راهیان نور

فعالیت کاروان راهیان نور از سال ۱۳۷۶ به طور رسمی آغاز شد. این حرکت پس از پایان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، به کوشش گروه‌های مردمی خودجوش متشکل از رزمندگان شکل گرفت که در ایامی خاص نظیر عید نوروز، ایام محرم و ... کارون‌هایی برای بازدید از مناطق جنگی سامان می‌دادند و از محل‌هایی نظیر یادمان‌های فعلی شلمچه، اروند کنار و فتح المبین بازدید می‌کردند. این روند تا سال ۱۳۷۶ ادامه پیدا کرد. پس از سال ۱۳۷۶ بسیج دانشجویی از ظرفیت‌های اردوهای راهیان نور استفاده کرد و اعزام کاروان‌های دانشجویی شروع شد و سپس بسیج محلات نیز شروع به اعزام کاروان‌هایی کردند. سفر رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای در ۷۸/۱/۸ به خوزستان و بازدید از یادمان شلمچه و حضور در میان زائران راهیان نور باعث شد توجه ویژه‌ای به موضوع راهیان نور در نیروهای مسلح به‌وجود آید؛ استقبال مردم از راهیان نور نیز گسترده‌تر شد؛ به‌طوری که در ۷۸/۱۲/۱۲ ستاد کل نیروهای مسلح، دستورالعملی مبنی بر تشکیل ستاد هماهنگی راهیان نور با مسئولیت و ریاست بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ابلاغ کرد؛ در این دستورالعمل به ۲۱ محل برای بازدید کاروان‌های راهیان نور اشاره شده است.

در سال ۱۳۸۶ برای پیشبرد هر چه بهتر راهیان نور، نماینده تام‌الاختیار رئیس جمهور و نمایندگان تام‌الاختیار همه وزارتخانه‌ها در امر راهیان نور معرفی شدند. همچنین در این سال ردیف بودجه‌ای مستقل برای راهیان نور تصویب شد.

تأثیرات فرهنگی راهیان نور بر نسل جوان کشور و آشنایی آنها با ارزش‌های والای انقلاب اسلامی باعث شد تا اردوهای راهیان نور از سال ۱۳۹۰ در قالب محتوای آموزشی وارد مدارس کشور و دوره عملی درس آمادگی دفاعی دبیرستان شود.^۱

■ حادثه سقوط اتوبوس حامل دانشجویان نخبه دانشگاه صنعتی شریف

اتوبوس حامل دانشجویان نخبه ریاضی دانشگاه صنعتی شریف ۲۶ اسفند ۱۳۷۶ در حوالی مکانی به نام پل تنگ به دره زال، حوالی شهر پل‌دختر در استان لرستان، سقوط کرد. این اتوبوس در مسیر بازگشت از بیست و دومین دوره مسابقات ریاضی که در دانشگاه شهید چمران اهواز برگزار شده بود، از اهواز راهی تهران بود. در این حادثه هفت نفر از دانشجویان نخبه ریاضی که شش تن از آنها از دانشگاه صنعتی شریف بود و یک نفر از دانشگاه تهران و اغلب از برگزیدگان المپیادهای ملی و بین‌المللی ریاضی بودند، جان باختند. علاوه بر این دانشجویان، دو عضو هیئت علمی و دو راننده اتوبوس نیز کشته شدند.

مریم میرزاخانی و رؤیا بهشتی زواره، نویسندگان کتاب نظریه اعداد انتشارات فاطمی که خاطره مشترک چندین نسل از دانش آموزان و دانشجویان است، از بازماندگان این سانحه دلخراش بودند. از این میان، مریم میرزاخانی، اولین زن و اولین ایرانی برنده مدال فیدلز، نیز در ۲۴ تیر ۱۳۹۶ به علت سرطان درگذشت.^۱

^۱ پایگاه اطلاع رسانی ستاد مرکزی راهیان نور

■ افتتاح خط لوله گاز ترکمنستان به ایران

خط لوله گاز ترکمنستان به ایران ۸ دی ۱۳۷۶ افتتاح و عملاً واردات گاز ایران از ترکمنستان در سال ۱۳۷۴ در زمان ریاست جمهوری مرحوم هاشمی رفسنجانی و غلامرضا آقازاده وزیر نفت وقت با دولت تازه به استقلال رسیده ترکمنستان به ریاست جمهوری صفر مرادنیازاف امضا شد.

اهداف اصلی امضای این قرارداد تحکیم روابط سیاسی بین دو کشور همسایه و تامین گاز مورد نیاز مناطق شمالی ایران از گاز ترکمنستان بود. بر اساس این قرارداد ۲۵ ساله، دولت ترکمنستان متعهد شد به تدریج تا سقف سالیانه ۸ میلیارد مترمکعب گاز به ایران به قیمت ثابت هر هزارمترمکعب ۴۲ دلار تحویل دهد.

خط لوله انتقال گاز ترکمنستان به ایران با نام " کربجه - کردکوی " به طول ۲۰۰ کیلومتر را شرکت ایرانی ملی مهندسی و ساختمان نفت با هزینه ۱۹۵ میلیون دلار احداث کرد. براساس این قرارداد کربجه نقطه شروع طرح در خاک ترکمنستان و کردکوی نقطه تحویل گاز در خاک ایران مشخص شد.

۱۳۵ کیلومتر از این خط لوله در خاک ترکمنستان قرار دارد که گاز حوزه " کربجه " را به شهر " کردکوی " در نزدیکی نوار مرزی شمال شرق ایران منتقل می‌کند. حدود ۶۰ کیلومتر از این خط لوله در داخل خاک ایران ادامه می‌یابد و در کردکوی به شبکه گاز کشور وصل می‌شود.

تامین مالی این طرح با شرکت ملی نفت ایران بود. همچنین فعالیت مهندسی، خرید کالا و عملیات اجرایی این خط به وسیله شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران انجام شد و ۴۵ درصد از اقلام موردنیاز احداث این خط لوله مانند خطوط لوله، اسکلت فلزی، تابلوهای برق، مخازن تحت فشار و ذخیره مطابق با استانداردهای بین‌المللی از بازار داخل ایران تامین شد. واردات گاز ایران از ترکمنستان که از سال ۱۳۷۶ آغاز شد به تدریج تا سال ۱۳۷۹ به ۳/۳ میلیارد مترمکعب و تا سال‌های منتهی به ۱۳۸۴ به بیش از ۶ میلیارد مترمکعب در سال رسید.

■ بهره برداری از پالایشگاه نفت بندرعباس

چهارم مرداد ۱۳۷۶ بزرگ‌ترین پالایشگاه نفت سنگین جهان در بندرعباس که از مرحله طراحی تا ساخت و نصب تجهیزات آن را متخصصان و کارشناسان داخلی انجام داده بودند، به بهره‌برداری رسید. این پالایشگاه از جمله طرح‌های مهم صنعت نفت کشور بود و برای بالا بردن ظرفیت تولید فرآورده‌های نفتی در کشور و تامین مصارف داخلی و صدور بخشی از آن به خارج طرح ریزی شد. ظرفیت این پالایشگاه با اشتغال‌زایی ۱۲۰۰ نفر، بیش از ۲۳۰ هزار بشکه در روز است. اجرای عملیات طرح عظیم آب‌رسانی از دریا به پالایشگاه به طور جداگانه و همزمان با عملیات اجرایی پالایشگاه با استفاده از امکانات گسترده صنعت نفت از جمله ویژگی‌های احداث آن است که اولین بار در نوع خود صورت گرفته است.

ظرفیت اسمی پالایشگاه بندرعباس تا پایان تیر ۱۳۸۷ به میزان ۲۳۲ هزار بشکه در روز بوده است که با اجرای طرح افزایش ظرفیت هم اکنون با ظرفیت ۳۲۰ هزار بشکه در روز مشغول فعالیت است و خوراک آن شامل ۲۹۴ هزار بشکه

نفت خام سنگین صادراتی و ۲۶ هزار بشکه میعانات گازی استحصالی از منابع گازی سرخون است و بیشترین فرآورده های میان تقطیر را تولید می کند.

واحدهای تولیدی این پالایشگاه شامل واحدهای تقطیر نفت خام، تفکیک گاز مایع، تصفیه و تبدیل کاتالیستی بنزین، تولید هیدروژن، کاهش گرانشی، تصفیه نفت سفید، هیدرو کراکر، نفتای سبک، بازیافت گوگرد است. گاز مایع؛ بنزین؛ نفت سفید؛ سوخت جت سنگین؛ نفت گاز؛ نفت کوره؛ خوراک قیرسازی از محصولات تولیدی این شرکت است.^۱

■ کشف میدان نفتی آزادگان

میدان آزادگان از میدانهای نفتی ایران است که در منطقه دشت آزادگان، در فاصله ۱۰۰ کیلومتری از غرب اهواز مستقر است. مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران این میدان را در سال ۱۳۷۶ در محدوده‌ای به وسعت ۲۰ در ۷۵ کیلومتر کشف کرد. میدان آزادگان از شمال در مجاورت میدان مجنون عراق قرار دارد. حجم ذخیره در جای نفت خام این میدان معادل ۳۳ میلیارد بشکه تخمین زده می شود. ظرفیت تولید این میدان ۲۶۰ هزار بشکه در روز اعلام شده است. میدان نفتی آزادگان از میدانهای تحت مدیریت شرکت نفت و گاز اروندان است که عملیات توسعه آن را شرکت مهندسی و توسعه نفت ایران (متن) انجام می دهد.^۲

بعد از هفت سال تعلل ژاپنی‌ها برای توسعه میدان در مهر سال ۱۳۸۹ توسعه همه مخزنهای میدان آزادگان به شرکت ملی نفت چین واگذار شد. قرارداد توسعه میدان آزادگان جنوبی به ارزش ۲/۵ میلیارد دلار در قالب بیع متقابل بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی نفت چین امضا شد و در نهایت با توجه به تغییرهای اعمال شده در طرح جامع توسعه (MDP)، عملیات اجرایی این طرح از شهریور سال ۱۳۹۱ همزمان با تصویب طرح جامع تجدیدنظر شده توسعه میدان (RMDP) آغاز شد.

از سال ۲۰۰۹ شرکت ملی نفت چین قراردادی برای اکتشاف و توسعه میدان نفتی آزادگان شمالی با دولت ایران امضا کرد و نهایتاً بهره‌برداری از این میدان با سرمایه‌گذاری شرکت‌های ایرانی و ظرفیت تولید روزانه ۲۵ هزار بشکه در تیر ۱۳۸۶ آغاز شد.

بر اساس قرارداد با چینی‌ها در ۵۲ ماه باید حجم تولید از میدان به روزانه ۳۲۰ هزار بشکه برای مدت سه سال افزایش می‌یافت که بعد از گذشت حدود چهار سال این طرح کمترین پیشرفتی نداشت. پس از حدود چهار سال از حضور شرکت ملی نفت چین در میدان آزادگان جنوبی، این شرکت به علت تعلل در توسعه این میدان مشترک با عراق در اردیبهشت ۱۳۹۳ خلع ید شد.^۳

در طرح جامع توسعه جدید میدان نفتی آزادگان جنوبی دو فاز تعریف شده است که در فاز نخست توسعه، تولید ۳۲۰ هزار بشکه نفت در روز و ۱۹۷ میلیون فوت مکعب گاز پیش‌بینی و مقرر شده است بر این اساس، افزایش تولید نفت این

۱. سایت شرکت پالایش نفت بندرعباس <http://www.baorco.ir>

۲. نفت نیوز، ۱۳۸۸/۱۲/۱۰.

۳. نفت نیوز، ۱۳۹۱/۰۳/۰۴.

میدان به روزانه ۶۰۰ هزار بشکه نیز در فاز دوم توسعه میدان مدنظر قرار دارد. حداکثر میزان استخراج نفت ایران از این میدان مشترک ۵۰ هزار بشکه در روز گزارش شده است.^۱

■ انعقاد قرارداد پالایشگاه فاز یک پارس جنوبی

طراحی، نصب و راه اندازی تاسیسات دریایی و خشکی فاز یک پارس جنوبی با مدیریت شرکت نفت و گاز پارس بهمن ۱۳۷۶ به شرکت ایرانی پتروپارس واگذار شد. راه اندازی این فاز در تیر ۱۳۸۲ با همکاری موثر متخصصان و نیروهای کارشناس شرکت ملی گاز آغاز شد و ۲۰ آبان سال ۱۳۸۳ به دست رئیس جمهور وقت سید محمد خاتمی رسماً مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

به منظور استخراج و بهره‌برداری از میدان گازی پارس جنوبی در هر فاز دو سکوی سر چاهی نصب شده است که هر کدام ظرفیت پذیرش ۱۶ چاه دارند که ۶ حلقه آن فعال است. در فاز ۱ روزانه ۲۸/۳ میلیون متر مکعب گاز از دو سکوی سر چاهی برداشت و عملیات جداسازی آب همراه گاز در سکوی انجام می‌گیرد و گاز و میعانات گازی به صورت دو فازی به وسیله یک خط لوله زیردریایی ۳۲ اینچ به فاصله ۱۰۵ کیلومتر به خشکی منتقل می‌شود. به همین منظور یک سکوی اقامتی در کنار سکوی بهره‌برداری فاز یک با ظرفیت ۹۰ نفر نصب شده است. از این سکوی برای پشتیبانی سایر سکوها نیز استفاده می‌شود ولی در سکوهای فازهای دیگر هیچ نوع عملیاتی صورت نمی‌گیرد و این سکوها بدون نفر و از طریق اتاق کنترل مرکزی در خشکی کنترل می‌شود.

روزانه ۲۵ میلیون متر مکعب گاز تصفیه شده با یک خط لوله ۵۶ اینچ وارد شبکه سراسری و ۴۰ هزار بشکه میعانات گازی پس از عبور از دو واحد تثبیت میعانات گازی به مخازن ذخیره سازی جهت صادرات ارسال می‌شود. همچنین ۵۲H جدا شده در واحد شیرین سازی به واحدهای بازیافت گوگرد هدایت و روزانه ۲۰۰ تن گوگرد به صورت دانه بندی شده تولید و با کامیون به انبار مکانیزه گوگرد منتقل می‌شود.^۲

□ جمع بندی

سال ۱۳۷۶ با اتفاقات و تحولات بی‌شمار در عرصه داخلی و خارجی نظام جمهوری اسلامی همراه بود. برگزاری انتخابات پرشور و حماسی هفتمین دوره ریاست جمهوری در دوم خرداد که رهبر معظم انقلاب از این انتخابات به عنوان حماسه دوم خرداد یاد کردند، و برگزاری موفقیت‌آمیز هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی با حضور حداکثری مقامات عالی رتبه امت اسلامی در تهران از رخدادهای مهم سال ۱۳۷۶ بود. به راه انداختن و ترویج ازدواج دانشجویی در کنار ایجاد شوراهای دانش آموزی، ساماندهی کاروان راهیان نور، صعود تاریخی تیم ملی فوتبال ایران به جام جهانی ۱۹۹۸ همراه با افتتاح، بهره‌برداری و آغاز عملیات اجرایی صدها طرح مهم اقتصادی و توسعه‌ای از جمله پالایشگاه نفت بندرعباس، خط لوله گاز ترکمنستان به ایران، پالایشگاه فاز یک پارس جنوبی، کشف میدان نفتی آزادگان و ... از دیگر رویدادهای مسرت بخش سال ۱۳۷۶ بود. زلزله در جنوب خراسان، حادثه سقوط اتوبوس حامل دانشجویان نخبه ریاضی دانشگاه شریف، در کنار ماجرای خفاش شب از مهم‌ترین وقایع ناگوار سال ۱۳۷۶ بود. همچنین ماجرای دادگاه میکونوس و رأی علیه ایران و

۱. خبرگزاری انتخاب، ۱۳۹۳/۰۲/۰۹.

۲. سایت شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی <http://www.spgc.ir/fa/introduction/introducingrefineries/firstrefinery>

در ادامه آن خروج سفرای کشورهای اروپایی از ایران و قطع ارتباط کامل چند ماه اروپا با ایران از دیگر رخداد‌های سال ۱۳۷۶ بود.

